

Cínový důl Rolava

Těžba cínové rudy v širším okolí probíhala již od 14. století, vrcholné období bylo 16. století. Nás však zajímá období druhé světové války, kdy válečný průmysl potřeboval cín. Původní odhady byly, že se v ložisku se nachází 90 tisíc tun rudy, ze které půjde vyrobit 340 tun cínu (0,38%) a celková zásoba na dalších 98 tisíc tun s obsahem 482 tun cínu (0,49%). To byly zajímavé hodnoty a proto byl v roce 1940 představen projekt komplexu na výrobu cínu. Ten se skládal z šachty (hloubka 175m, pět pater, celkem 14 kilometrů chodeb), továrny na zpracování rudy a přilehlého zajateckého tábora.

Stavět začala berlínská firma Zinnbergbau Sudetenland. Náklady na výstavbu celého závodu dosáhly 11,75 miliónu říšských marek. Těžba byla zahájena 1. srpna 1942. Těžilo se až do 1. května 1945. Pracovalo zde zhruba 30 zaměstnanců (administrativa a specialisté) z okolních obcí a kolem 300 válečných zajatců.

Jak se cín z rudy dostal? Vytěžená ruda se rozemlela, plavila a následně pražila, aby se odstranila síra a arsen. Propírání s pražením se většinou několikrát opakovalo, až byla ruda obohacena až na 70 procent cínu. Tento koncentrát byl produktem zdejší továrny. Cínový koncentrát se pak odvážel do huti a zde se se kov získal redukcí uhlím v peci.

Z komplexu, který měl rozlohu zhruba 250x200 metrů, dodnes zůstaly zachovalé nejen železobetonové konstrukce některých budov (stěny byly dřevěné), ale zajímavé jsou zejména sýpky (ještě plné rudy), obrovská zahušťovací nádrž (bývala uvnitř budovy, tu však už odnesl čas), sklad hotové rudy a další objekty, které brzy uvidíme. Ruda v silech však nepochází ze zdejší zatopené šachty, ale z šachty 2, která je cca kilometr na východ a kterou se také dnes pokusíme najít.

Severně od objektu byly zbudovány odkalovací rybníky, které jsou patrné dodnes. Pitná voda se čerpala ze zvláštní nádrže v rašeliništích.

Na druhé straně silnice se rozkládal zajatecký tábor. Ten byl samozřejmě oplocen a střežen - z toho ale dodnes moc nezbylo. Uvidíme však zbytky ubikací, skladů, kuchyně, sprch a dokonce i základů kanalizace. Západní část byla určena pro západní (zejména francouzské) zajatce, východní část byla určena zajatcům ruským. Táborem za celou dobu prošlo zhruba 3000 zajatců.

Pobyt v pracovním táboře podle historických zdrojů nepřežilo pět Rusů. Dva podlehlí následkům nehody v dole, tři byli zastřeleni. Režim měl tábor ale poměrně vstřícný, zajatci s výjimkou Rusů mohli například chodit do blízké Přebuzi do kina.

Tábor se stále vylepšoval a dokonce došlo k jeho rozšíření jižním směrem. Na konec války nebyla firma připravena. S blížící se frontou odvezli zajatce na bezpečnější místo a na jejich pozice nastoupili civilní zaměstnanci.

Po válce se snažili provoz obnovit, ale byl problém sehnat kvalifikovanou obsluhu. Tu totiž tvořili sudetští Němci, kteří byli odsunuti a těch několik, kterým se odsun vyhnul, stejně zvolili život v Německu. Hlavní problém byl však ten, že soudruzi z velkoněmecké říše udělali chybu ve výpočtu. Možná si vybavíte, že původní plány počítaly s výtěžností zhruba čtyři desetiny procenta. Bohužel, léta provozu ukázala, že odhady byly značně optimistické a reálná výtěžnost byla zhruba třetinová, tzn. 0,12%. Takže v situaci, kdy by za práci v dole museli zaměstnancům platit mzdy (ty samozřejmě vězni nedostávali), byl by provoz dolů ztrátový a proto se již v roce 1946 začaly odvážet použitelné stroje do dolu Nosek v Touchlovicích a zánik byl dokončen demontáží těžební věže v roce 1947.

Jelikož zdejší podloží je značně vlhké, důlní šachty bylo třeba neustále odvodňovat. Protože čerpadla byla také demontována, poměrně rychle došlo k přirozenému zatopení šachet. Není to tedy umělé zaplavení. Pouze na přelomu 60. a 70. let došlo k zasypání šachet z bezpečnostních důvodů.

Od té doby areál chátrá.

Již krátce po válce se kolem tajemného areálu začaly objevovat pověsti - například že se v podzemních dílnách vyráběly součástky do raket V-2 a do ponorek, že jsou zde ukryty nacistické poklady a tajné dokumenty, že zde na konci války nacisté zasypali v podzemí značný počet vězňů atd. Nic z toho samozřejmě není pravda, ale dodává to místu na tajemnosti.

Cínový důl Rolava - plánek areálu

Cínový důl Rolava - legenda

Číslo	Účel - objekt tábora	Číslo	Účel - objekt továrny
1	sklad dřeva a prádelna	35	obytná budova
2	uhelný sklep	36	vrátnice s garáží a stájí
3	západní (podsklepená) část sloužila jako kuchyně a jídelna, východní jako ubytovací objekt	37	obytná budova
4	kuchyně?	38	garáže
5	věznice?	39	
6	toalety	40	sklad cínového koncentrátu
7	stanoviště strážných	41	
8	ubytovací objekt s připojením na vodovod	42	skladiště cínu s nakládací rampou
9	ubytovací objekt s připojením na vodovod	43	dílna zpracovávající dřevěné pažení
10	umývárna	44	sklad
11	ubytovací objekt	45	
12	neznámé	46	
13	toalety	47	
14	neznámé	48	kůlna
15	neznámé	49	
16	odvšivovací stanice	50	kovárna se zámečnickou dílnou
17	sklad dřeva a uhlí	51	hornická šatna a umývárna
18	latrína s jímkou	52	budova těžebního stroje (V), kompresorovna (Z)
19	latrína (severní část) a sprchy se zdvojenou izolační stěnou (jižní část)	53	trafostanice
20	kotce pro psy?	54	
21	výkopy pro nikdy nedokončenou kanalizaci	55	betonová zátka jámy 1
22	výkopy pro nikdy nedokončenou kanalizaci	56	rudný mlýn
23	obytná stavba	57	rudná sila
24	provizorní obytná stavba lehké konstrukce?	58	úpravna rudy
25	sklad odpadu	59	zahušťovač kalů
26	prádelna	60	
27	kancelářský objekt	61	pinka?
28	obytná stavba	62	správní budovy s laboratoří

29	obytná stavba	63	podzemní nádrž s vodou, zakrytá
30	ubytovací objekt s připojením na vodovod	64	šachta pro odvětrávání dolu?
31	kanalizace s přepadem mimo areál tábora?	65	
32	lehká pomocná stavba	66	
33	obytný objekt či strážnice	70	objekt se žlaby a odtokovým kanálem
34	lehká pomocná stavba	71	milířiště
67	neznámé - mimo objekt tábora		
68	liniový výkop - strouha odpadní vody z kanalizace		
69	neznámé		
72	neznámé - mimo objekt tábora		
74-121	otevřené kanalizační šachty kruhového, výjimečně i obdélného tvaru		
122-124	lineární útvary ohrazení tábora, ohrazen plotem s jednoduchou kamennou podezdívkou		
125-126	původní hranice tábora po jeho založení, později částečně planýrovaná		
127-128	ohrazení areálu		
129-130	hranice ploch pro manipulaci s vytěženým materiálem a produkty zpracování		

Šachta č.2, těžní věž, strojovna (cca 1km východně od továrny)

Cínový důl Rolava, šachta č.1, těžní věž, část úpravny, vstupní brána (budovy 36 a 62)

budova úpravny, vpravo těžní věž (objekty na mapě 55, 56, 57 a 58)

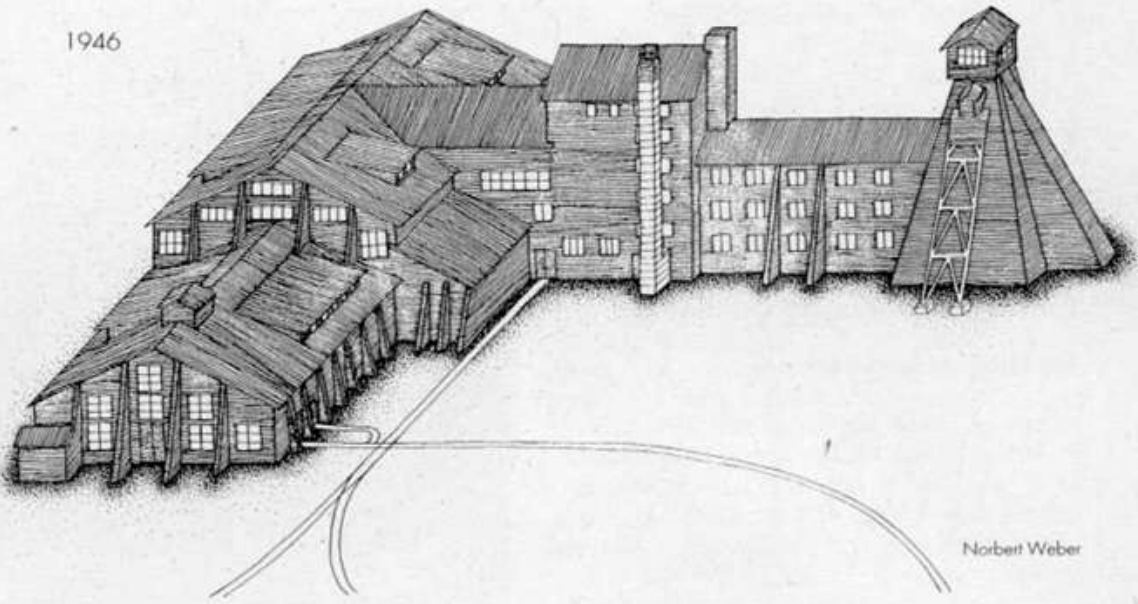
zleva: část mlýna (56), těžní věž (55), vzadu hornická šatna a umývárna (51), vpravo hudova těžebního stroje (52)

opačný pohled: budova stroje (52), v pravé časti kompresorovna, pak těžní věž (55), rudný mlýn (56) a vysoká budova rudných sil (57)

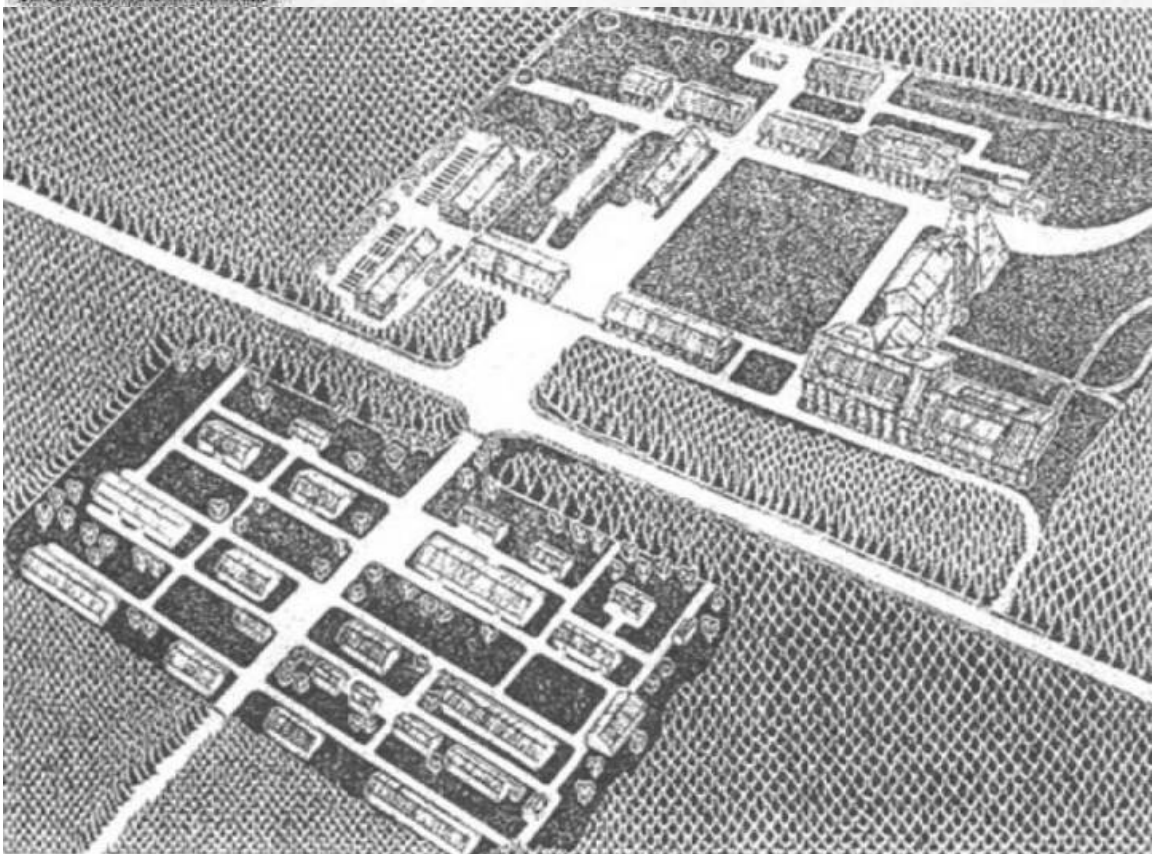
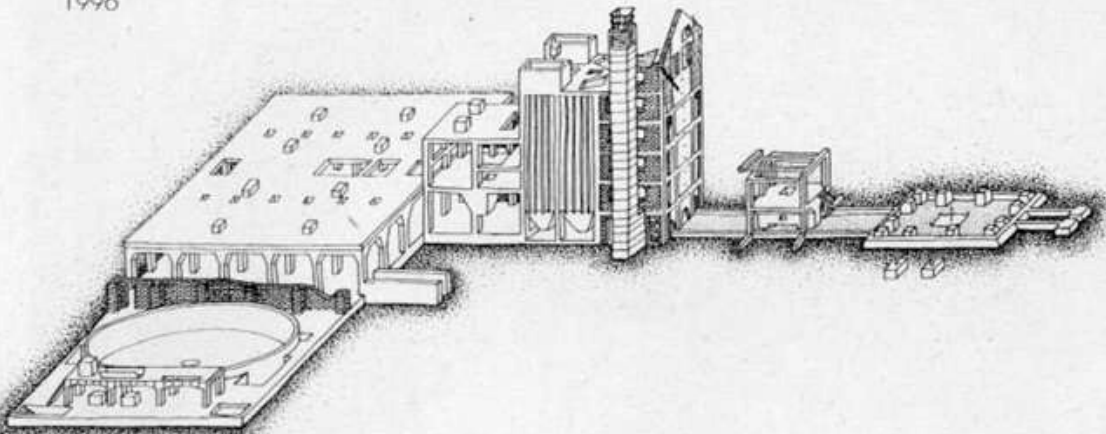

1946

Norbert Weber

1996

nížká budova v popředí je krytý zahušťovač kalů (59), za ním úpravna rudy (58)

Takto vypadá nezatopené (ale i tak nepřístupné) podzemí pod šachtou č. 2

